

INFORMATION OM BROTTSOFFERS RÄTTIGHETER

I den här broschyren kan du läsa om information som brottsoffer har rätt att få av myndigheterna. Informationen kan variera beroende på offrets behov, omständigheterna och vilken typ av brott det är fråga om. I slutet av broschyren finns kontaktuppgifter och länkar där du hittar mer information.

1. Brottsoffern

Det är viktigt att du gör en brottsoffern om du råkat ut för ett brott, det vill säga att du tar kontakt med polisen. Du ska göra brottsoffern så fort som möjligt. Då blir det lättare att reda ut brottet. Du måste anmäla brottet också för att kunna få ersättning för eventuella skador. Oftast kan man få ersättning för skador bara om man har gjort brottsoffern.

Du kan göra brottsoffern till polisen som kommer till brottsoffern. Du kan också göra brottsoffern på en polisstation. Om brottet inte är allvarligt kan du anmäla brottet till polisen via telefon eller webben (www.poliisi.fi/sv).

Du har rätt att få ett skriftligt intyg på att du har anmält brottet.

2. Stöd för den som blivit offer för ett brott

Den som blivit offer för ett brott kan behöva läkarvård eller andra social- och hälsovårdstjänster. Det kan vara fråga om socialjour, sjukhusvård eller rehabilitering. Brottsoffer kan använda tjänsterna på samma sätt som andra kunder.

Det finns många organisationer som erbjuder stöd, rådgivning och vägledning

för personer som blivit utsatta för brott.
Till exempel Brottsofferjouren
erbjuder hjälp och råd under
hela den process då brottet behandlas.
Brottsofferjouren hjälper dig också
i frågor om dina rättigheter.
Om det är fråga om våld i familjen
kan du få skydd och stöd
i ett skyddshem.
Du kan också få hjälp via
till exempel telefonrådgivning, samtalshjälp,
gruppverksamhet eller stödboende.

På en del orter finns det särskilt stöd
för personer som utsatts för sexuellt våld
och för kvinnor med invandrarbakgrund.
Det finns också särskild hjälp för
personer som blivit offer för människohandel.

Om du ger din tillåtelse
kan polisen ge dina kontaktuppgifter
till en stödorganisation
som tar kontakt med dig.

Du kan anlita en stödperson
i olika skeden av behandlingen av brottet.
Stödpersonen kan vara en bekant.
Genom Brottsofferjouren kan du
också få kontakt med en person
som utbildats till att vara stödperson.
Stödpersontjänsten är gratis.

Stödpersonen får vara med
vid förhör och vid rättegången
men det finns situationer
där stödpersonens närvaro kan begränsas.

3. Rättshjälp

Du har rätt att anlita ett biträde
när du gör brottsanmälan,
under förhör och under rättegången.
Biträdet kan vara en privat jurist,

ett rättsbiträde från en av statens rättshjälpsbyråer eller en person som fått tillstånd att vara verksam som rättegångsbiträde.

Om du har små eller medelstora inkomster kan du få statlig rättshjälp. Då betalar staten biträdets lön, eller en del av den. Rättshjälpsbyrån beslutar om du kan få statlig rättshjälp utgående från din ekonomiska situation.

Du kan ansöka om rättshjälp via rättshjälpsbyrån eller via webben:

www.oikeus.fi/oikeusapu/sv.

Du kan också be att en advokatbyrå eller juridisk rådgivningsbyrå ansöker om rättshjälp åt dig.

I rättshjälpen ingår bland annat rådgivning och ett rättegångsbiträde.

Du kan få rättshjälp i alla skeden av behandlingen av brottet.

Domstolen kan i vissa fall besluta att offret har rätt till ett rättegångsbiträde och en stödperson.

De här fallen är vanligen sexualbrott, våldsbrott där förövaren står nära offret eller brott mot offrets liv, hälsa eller frihet.

Då är det staten som betalar för biträdet och stödpersonen oavsett offrets inkomster.

4. Att skydda offret

Om du har råkat ut för ett brott kan du uppleva att någon skrämmer eller hotar dig eller försöker hämnas på dig.

Då ska du tala om det för myndigheterna.

Då ska myndigheterna avgöra om du behöver skydd under

förundersökningen eller rättegången.
Samtidigt utreder de
vilka åtgärder som behövs för att skydda dig.
Bedömningen görs tillsammans med dig.
Där beaktas dina personliga egenskaper,
levnadsförhållanden och typen av brott.

Under rättegången
kan offret i en del fall
få tala bakom en skärm
eller utan att den åklagade
eller någon publik är närvarande.
Du kan också få bli förhörd via video
och då behöver du inte
vara på plats i rättssalen.
I en del fall kan man spela in
förhöret på video på förhand
och visa upp det i rättssalen.
Det här är möjligt till exempel
om offret är yngre än 18 år.

För att skydda offret kan man i vissa fall
ha rättegången utan publik.
Domstolen kan på offrets begäran bestämma
att rättegångsdokumenterna och domen
ska hållas hemliga.
Domstolen kan också ibland bestämma att
offrets identitet ska hållas hemlig.
Det gör man om det till exempel
är fråga om ett sexualbrott.

Domstolen tar ställning till
arrangemangen kring rättegången
och bedömer hur offret ska skyddas
från fall till fall.
Domstolen ser alltid till
att försvarets rättigheter inte begränsas.
Domstolens beslut kan bli ett annat
än det beslut som fattades vid förundersökningen.

Om det är fråga om allvarliga hot
kan du be att få

hemliga kontaktuppgifter, spärrmarkering eller ändrade personuppgifter. Mer information om de här skyddsåtgärderna får du från myndigheterna eller stödtjänsterna för brottsoffer.

Om du har ansökt om besöksförbud och flyttar till ett annat EU-land och tycker att du behöver skydd också där kan du av domstolen ansöka om en europeisk skyddsorder.

5. Ersättningar

Du har rätt att kräva att den som begått brottet ska ersätta den skada hen har orsakat. Du ska anmäla skadan i samband med förundersökningen eller senast under rättegången. Du måste också meddela om du vill ha ersättning för skadan.

Man kan kräva ersättning till exempel för

- egendom som har gått sönder eller försvunnit
- läkarkostnader och mediciner
- sveda och värk och annan tillfällig olägenhet
- bestående men
- förlorad inkomst
- psykiskt lidande (i särskilda fall).

Åklagaren kan i rätten föra fram krav på ersättning på dina vägnar om kravet är tydligt och motiverat och du själv vill det. Oftast handlar det då om en egendomsskada.

Då ska du se till att åklagaren får en räkning, ett kvitto eller någon annan skriftlig utredning över kravet på ersättning.

Om domstolen har dömt förövaren att betala ersättning till dig kan du komma överens om betalningen med förövaren eller låta utsokningsmyndigheten sköta det.

Om du blivit utsatt för ett brott kan du ha rätt till ersättning från staten. Ersättningen ska sökas från Statskontoret och betalas i allmänhet för personskador och lidande.

För att du ska få ersättning för brottet måste du anmäla brottet till polisen. Om ärendet behandlas i rätten ska du där yrka på ersättning från förövaren. I en del fall kan man få ersättning också från ett försäkringsbolag eller FPA.

Om rätten bestämmer att du själv ska vara på plats i tingsrätten har du rätt till ersättning. Du har rätt till dagpenning, ersättning för resekostnader och ersättning för förlorad inkomst.

6. Tolkning och översättning

Var och en har rätt att använda svenska eller finska under förundersökningen och rättegången.

Samisktalande har rätt att använda samiska inom sitt hembygdsområde.

Om det behövs tolkning i samband med förundersökningen och rättegången är det myndigheterna som ska ordna med det.

Om du har ett annat språk som ditt starkaste språk har du rätt att använda det i samband med utredningen av brottet. Vid behov ska myndigheterna arrangera med tolkning.

Du har rätt till tolkning också om du är teckenspråkig eller behöver tolk på grund av hörsel- eller talskada. Tolken har tystnadsplikt. Det är staten som betalar tolkens lön.

Du har rätt att få viktiga dokument översatta. Översättningen kan ges muntligt om det inte av rättskyddsskäl är nödvändigt med skriftlig information. I vissa fall kan du få en översättning av en del av dokumentet eller ett sammandrag.

Under förundersökningen kan du få en översättning av den skriftliga bekräftelsen på polisanmälan, av beslutet att avsluta förundersökningen och vid behov andra dokument. Av åklagaren har du rätt att få en översättning av beslutet att inte väcka åtal.

I domstolen har du rätt att få en översättning av domen och uppgifter om tid och plats för domstols-sessionen. Vid behov har du också rätt till översättningar av andra dokument.

7. Medling

Ett brottsärende kan lösas genom medling om både offret och den misstänkta förövaren går med på det.

Ett villkor för medlingen är att den misstänkta bekräftar det som har hänt och att medlingen ligger i offrets intresse.

Medlingen är gratis och alltid frivillig. Man kan också avbryta medlingen när som helst. Det är utbildade frivilliga medlare som leder medlingen.

De hjälper offret och förövaren
att diskutera brottet
och komma överens om ersättning av skadorna.

Medlingen sköts av medlingsbyråer
som finns i hela landet.

8. Information om behandlingen av brottet

Du har rätt att få information
om de olika stegen i rättsprocessen.

Du ska själv be om informationen.

Du har rätt att få information om följande:

- hur rättsärendet behandlas
- tid och plats för rättegången
- domen
- polisens beslut att avsluta förundersökningen
- åklagarens beslut att inte väcka åtal.

9. Anmälan om att en fånge eller en häktad frigivits eller rymt

När det gäller en del allvarliga brott
har offret rätt att få veta
om förövaren frigetts eller rymt från fängelset.
Om du vill få den här informationen
måste du berätta det för polisen eller åklagaren
när rättsärendet behandlas.

Mer information om detta
får du hos polisen.

Du kan få informationen
bara om det inte orsakar någon fara
för fången eller den häktade.

10. Övrig information

Offrets ställning i förundersökningen

Under förundersökningen ger polisen
information om de rättigheter och skyldigheter
du har i samband med förhöret.

Du måste till exempel tala sanning
när du berättar om brottet
och eventuella skador.

Om du vill klaga på en myndighet

Om du anser att polisen eller någon annan myndighet har handlat fel i samband med förundersökningen har du rätt att anföra klagan. Klagan görs skriftligt och lämnas in till den enhet som har begått felet. Du kan också anföra klagan till en högre myndighet.

Du kan också överklaga åklagarens beslut att inte väcka åtal. Du kan överklaga hos riksåklagaren, som har rätt att ta upp ärendet till ny åtalsprövning.

Hos riksåklagaren kan du också överklaga andra beslut som fattats av åklagaren, eller om du tycker åklagaren har gjort något fel.

Om du tycker att en myndighet har gjort fel kan du anföra klagan till riksdagens justitieombudsman eller till statsrådets justitiekansler.

Om brottet sker i ett annat land än ditt hemland

Du kan få stöd och råd från stödtjänsterna för brottsoffer även om du råkat ut för brottet i ett annat land.

Om du har råkat ut för ett brott i ett annat EU-land kan polisen i vissa fall överföra brottsanmälan eller förundersökningen till myndigheterna i det andra EU-landet. Överföringen kan göras om brottet är allvarligt eller

om du inte kunnat anmäla brottet
i det land där brottet skedde.

I allvarliga brottsfall kan man överväga
överföring också utanför EU.

Kontaktinformation:

Polisen: www.poliisi.fi/sv, allmänt nödnummer: 112

Stödtjänster:

- Brottsofferjouren: www.riku.fi/sv, tfn 116 006
- Skyddshemmen: www.nettiturvakoti.fi/sv_netskyddshem/, <https://thl.fi/sv/web/thlfi-sv/forskning-och-utveckling/tjanster/statens-specialtjanster-inom-social-och-halsovarden/skyddshemstjanster>
- Våldtäktskriscentralen Tukinainen: www.nettitukinainen.fi, www.tukinainen.fi/sv, tfn 0800 978 99
- En avgiftsfri stödtelefon för personer som upplevt våld i nära relationer: Nollinjen, tfn 080 005 005, www.nollalinja.fi/sv
- SERI-stödcenter för offer för sexuellt våld: <https://thl.fi/sv/web/barn-unga-och-familjer/stodmaterial/forebyggande-av-vald-i-nara-relationer-och-inom-familjen/seri-stodcenter-for-offer-for-sexuellt-vald>

Broschyrer och information för brottsoffer: www.oikeus.fi/sv

Rättshjälp: www.oikeus.fi/oikeusapu/sv

Åklagaren: www.syyttajalaitos.fi/sv

Domstolarna: www.oikeus.fi/tuomioistuimet/sv

Skadestånd för skador orsakade genom brott, Statskontoret: www.valtiokonttori.fi/sv, tel. 0295 50 2736

Medling, medlingsbyråer: www.thl.fi/medling

Samlad information för medborgare: www.suomi.fi/hemsidan